

Indonesië

'PwC heet hier Haryanto

Hoe is het om als Nederlandse RA in het buitenland te werken? Welke positie hebben accountants? Zijn er opmerkelijke verschillen met Nederland? In de vierde aflevering van een serie: Indonesië.

ADRIE BOXMEER

Een brutaal mens heeft de halve wereld. Dat was het devies van Kees Poelman toen hij in 2000 tijdens zijn vakantie in Indonesië belde met het kantoor van PricewaterhouseCoopers in Jakarta. Hij had bij toeval gehoord dat PricewaterhouseCoopers een vacature had voor een IT-auditor. En na twintig jaar als RA in Nederland werkzaam te zijn geweest was hij toe aan wat anders. Nu wilde het geval dat hij zich al jaren met IT-auditing bezighield. Of hij voor een gesprek mocht langskomen? Dat mocht. Op het gesprek volgde een aanstelling. En de rest is geschiedenis. Kees Poelman werkt en woont met zijn Indonesische echtgenote inmiddels alweer zo'n vier jaar in Jakarta, een stad die hij omschrijft als 'een fascinerende smeltkroes van Aziatische cultuur en westerse bedrijvigheid'.

Strengere eisen

PricewaterhouseCoopers, Ernst & Young en KPMG zijn de grootste spelers in Indonesië. Op enige afstand volgt Deloitte als vierde. Ook zijn er diverse plaatselijke kantoren actief, in grootte variërend van een eenmansbedrijf tot zo'n honderd werknemers. De vergelijking met Nederland dringt zich op. En net als bij ons werken deze lokale kantoren voornamelijk voor het midden- en kleinbedrijf. PwC heeft in Indonesië één kantoor in Jakarta met zo'n zeshonderd medewerkers. Hiervan zijn er zo'n dertig uit het buitenland afkomstig. De rest is Indonesiër. Het kantoor werkt voor diverse ondernemingen die met name actief zijn in de oliewinning, de mijnbouw, de financiële sector en de telecommunicatie. Kees Poelman: "Een belangrijk deel van onze klanten zijn multinationals. Deze bedrijven heb-

FOTO: FOTOSTOCK

Terroristische aanslagen

Toen Kees Poelman zich in Indonesië vestigde, kampte het land nog met de naweeën van de Azie-crisis. Dat had ook zijn gevolgen voor de activiteiten van PwC. Maar inmiddels trekt de economie weer aan. Zo goed en zo kwaad als het gaat, dat wel. Want de terroristische aanslagen op een discotheek in Bali twee jaar geleden en op een hotel in Jakarta vorig jaar, schrok niet alleen toeristen af, maar ook buitenlandse investeerders.

Kees Poelman is overigens erg nuchter als het gaat om de veiligheid in het land. "De gevolgen van de aanslagen zijn nog goed zichtbaar. Bij de ingang van ieder hotel, winkelcentrum of kantoorgebouw worden auto's en bezoekers uitgebreid gecontroleerd. Maar ik voel me geen moment onveilig."

Keiharde afspraken

Werken in Indonesië gaat heel anders dan in Nederland. Kees Poelman: "Zaken doen is hier, veel meer dan in Nederland, vooral een relatie opbouwen. Tijd is vaak ondergeschikt, iets wat me in mijn werk nog steeds tot wanhoop kan drijven, maar wat privé vaak een verademing is."

Poelman zal het niet met zoveel woorden zeggen. Maar bij deze werkwijze, waarbij contacten zeker in het begin belangrijker zijn dan keiharde afspraken, bestaat het gevaar dat zakelijke belangen hand in hand in gaan met persoonlijk gewin. Poelman weigert het woord 'smeergeld' in de mond te nemen. Wel zegt hij: "PwC kent strenge regels op het gebied van de integriteit en past deze onverkort toe. Dat is natuurlijk niet zonder reden."

Opspringende dolfijnen

Hoewel de meeste bedrijven waarvoor Kees Poelman werkt hun hoofdkantoor in Jakarta hebben, moet hij toch regelmatig cliënten elders in het immense land bezoeken. "Dat betekent flink reizen, en een verblijf onder omstandigheden ver weg van het huiselijk gemak. Vooral in het begin heeft dat wel wat: veel vliegen, soms zelfs per watervliegtuig. Of per boot over een diepblauwe tropische zee waar je zo nu en dan opspringende dolfijnen kunt zien. Maar er moet natuurlijk ook gewerkt worden. En er wordt hard gewerkt. Ik maak weken van zo'n vijftig tot 55 uur. Maar het bevalt me hier uitstekend en ben zeker van plan om hier nog heel lang te blijven.

Ik ben nog iedere dag blij dat ik vier jaar geleden die beslissing heb genomen." ■

Sahari & Rekan'

ben vaak een voorkeur voor een internationaal kantoor. De laatste jaren is een trend waar te nemen dat ook veel grotere Indonesische bedrijven vaker in zee gaan met een vertegenwoordiger van de big four."

Joint venture

Indonesië stelt aan buitenlandse ondernemingen strenge eisen. Kees Poelman: "Men is verplicht om een joint venture met een Indonesisch bedrijf aan te gaan. Dat geldt ook voor internationale accountantskantoren die hier aan de slag willen. In de top van zo'n joint venture moeten Indonesiërs zitten. Dergelijke joint ventures moeten onder een eigen Indonesische naam opereren. PwC heet hier dan ook Haryanto Sahari & Rekan. Dat is de naam die we gebruiken in de contracten die we sluiten. Maar omdat in Jakarta veel kantoorgebouwen ook een naam

hebben, heet ons gebouw The PricewaterhouseCoopers Building. Dat staat op de gevel."

Buitenlanders mogen alleen aan de slag als zij over kennis of capaciteiten beschikken die in Indonesië schaars is. Kees Poelman: "IT-auditing bestaat hier weliswaar al vrij lang, maar het niveau was toch lager dan in Europa of de VS. Ik kreeg dus zonder problemen een werkvergunning."

Indonesië kent strenge gedragsregels voor accountants, met name waar het de controle van beursgenoteerde ondernemingen betreft. Poelman: "Het land richt zich steeds meer op de VS. Het gevolg is dat de hele wetgeving rond bijvoorbeeld de scheiding van controlewerkzaamheden en advisering die in Amerika bestaat vrijwel letterlijk gekopieerd is naar hier. En in sommige gevallen zijn de regels hier zelfs nog wat strikter."